

Culte permise în Republica Socialistă România

„Pentru conducătorii RSR, Domnul să ne rugăm”, îndemneau preoții duminică în biserică FOTO: Arhiva Bisericii Ortodoxe Române

În statul socialist român activau 14 culte recunoscute oficial: Biserica Ortodoxă Română, Biserica Romano-Catolică, Biserica Ortodoxă de Rit Vechi, Biserica Armeană din România, Cultul Evanghelic de Confesiune Augustană, Cultul Evanghelic Luteran Sinodo-Presbiterian, Cultul Reformist, Cultul Unitarian, Cultul Creștinilor după Evanghelie, Uniunea Bisericii Baptistice din România, Cultul Penticostal sau Biserica lui Dumnezeu Apostolic, Cultul Adventist de Ziua a Șaptea, Cultul Mozaic, Cultul Musulman.

„Culte permise au fost supravegheate în permanență de o unitate controlată de Securitatea Statului, și anume de Departamentul de Stat pentru Culte. Controlul era extrem de riguros, fiecare slujitor al unui cult era supravegheat, la fel și fiecare cetățean care urma să fie recunoscut ca sacerdot al unui cult era mai întâi verificat de acest departament. De exemplu, în momentul în care Biserica Ortodoxă intenționa să hirotonească un tânăr teolog ca paroh pentru o biserică, înainte de a se face numirea și slujba necesare, trebuia făcută o adresă care ajungea împreună cu dosarul com-

plet, cuprinzând cererile și toate formularele prevăzute în vremea aceea, la Departamentul de Stat pentru Culte. Până nu venea răspunsul «Am luat act» nu se făcea nimic. Ei verificau în bazele lor de date, toți oamenii bisericii erau luați în evidență, sunt sigur că nu era unul să nu aibă dosar de urmărire, pentru că erau persoane prea importante pentru a fi lăsate în pace», ne-a spus pr. David Pestroiu, lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București.

Spre sfârșitul regimului comunist din România, catolicii înregistrați în țara noastră erau în jur de 1.000.000, religia catolică prinzând rădăcini în Transilvania, în secolul al XIII-lea, pe filieră maghiară, de unde ulterior s-a răspândit și în alte regiuni, mai ales în Moldova.

Cea mai veche biserică armeană din țara noastră a fost construită în 1350 la Botoșani, iar în Transilvania se crede că armenii au ajuns în secolul al X-lea. De asemenea, mulți armeni s-au așezat în Cetatea Albă în jurul anului 1000, de unde au emigrat în alte regiuni, printre care și Moldova. Dacă în vechime erau zeci de mii de armeni la noi, treptat, numărul a scă-

zut, ajungând la aproximativ 2.000 în București și în jur de 1.000 în Constanța, și mult mai puțini în Moldova.

În ceea ce-i privește pe creștinii de rit vechi, adică lipovenii din Delta Dunării, așa-ziiși „rascolnici”, nesuspuți față de hotărârile sinodale ale Bisericii Ortodoxe Ruse din secolul al XVII-lea, alungați din țara lor, ei au plecat în exil. La noi au pătruns după 1730 în zona Iașului și a Sucevei, apoi s-au tot organizat și peregrinat în funcție de situația politică, până s-au stabilit în nouă județe românești. În 1989 erau în jur de 30.000 de astfel de credincioși. În rândul lor s-a produs o sciziune, așa încât „boglopopovții”, cum au fost numiți cei desprinși din ei, după 1940 au fost interziși.

Evangheliile de confesiune augustană au pătruns în Transilvania și Moldova în timpul Reformei. „În perioada 1944-1989, populația germană din Ardeal și-a păstrat credința și tradițiile, rezistând presiunilor social-politice ale regimului”, se arată în „Atlasul religiilor și al monumentelor religioase din România”, de dr. Constantin Ciuciu. Conform lucrării citate, în 1987, erau în România 137.000 de mem-

brî ai acestui cult, care aveau 275 de lăcașe și 148 de preoți.

După Unirea din 1918, s-a impus necesitatea organizării unei eparhii evanghelice a luteranilor de confesiune sinodo-presbiteriană, dar recunoașterea oficială a lor a venit abia în 1948, când erau înregistrați circa 30.000 de adepți de etnie maghiară. Spre sfârșitul perioadei comuniste, aceștia erau însă mai puțini.

Ideile lui Calvin au pătruns în Transilvania în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, împrăștiate fiind de etnicii maghiari. În 1930 se declarau calvine 710.706 persoane și se presupune că în 1989, deși nu a existat un recensământ al lor, ar fi putut fi ceva mai mulți, dacă în 1992 erau 801.577 de adepți.

Unitarienii, cei care afirmă că Dumnezeu este unul și indivizibil, nerecunoscând Sfânta Treime, au fost recunoscuți în Ardeal în 1578. Adepții acestei noi religii au fost destul de hărțuiți în Transilvania, deoarece ei nu credeau că Iisus este Fiul lui Dumnezeu.

(Continuare în pag. a II-a)

Fruntașii „noii revoluții agrare”

Directorul general al Trustului Întreprinderilor Agricole de Stat al Județului Brăila. Aceasta era funcția pe care o avea inginerul Ion Susanu în 1989. Coordona activitatea agricolă și zootehnică a tuturor fermelor de stat din județ, Gestiona 133.000 de hectare, irigate în proporție de 99%, din care 60.000 de hectare erau situate în Insula Mare a Brăilei. La acesta se adăugau sectoare mecanice, climatizare, hidroamelioranți, „Sectorul zootehnic cuprindea 20.000 de capete de taurine, 300.000 de capete de porcine, 500.000 de capete ovine”, spune dl Susanu.

A „debutat” în agricultură la 23 de ani, ca stagiar la o întreprindere agricolă de stat, Măicânești, din județul Vrancea. „Am devenit șef de secție. O promovare cam bruscă, aș

putea spune, dar, fiindcă făcusem stagiul acolo, mă cunoșteau cei care conduceau întreprinderea, dar și muncitorii, tractoriștii. Eram tânăr. Aveam 3.000 de hectare cultivate, o fermă de îngrășare a porcilor (10.000 de capete/an), o fermă cu 700 de vite. În perioada aceasta, în care în agricultura de stat erau niște oameni competenți, a avut un avantaj deosebit ca performanță și chiar ca eficiență economică. După un an am devenit inginer-șef. Am simțit avantajele și dezavantajele sistemului acestei agriculturi. Există o disciplină fermă, în special economică, dar și din punct de vedere moral, social. Era un respect între cadrele de conducere și muncitorii, se păstra o anumită decență în relațiile de viață și de

muncă”, își amintește inginerul Susanu. După Măicânești, Ion Susanu a lucrat și în alte unități de stat, unde a fost director general.

„Anul '89 m-a prins director al Trustului IAS Brăila. Ocupam această funcție pentru a doua oară, fiindcă am fost director general și între 1977 și 1980. O jumătate de an am fost și secretar pe probleme agrare PCR - județul Brăila. Ca director de trust și director general al Direcției Generale Agricole, am fost chemat pentru promovare la minister, consilierul tovarășului secretar general mă simpatiza pentru că munceam și aveam rezultate. Ba, o zi am fost și ministru! Brăila era un județ agricol greu.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„SPECTACOLUL CANICULAR” DIN TOIUL IERNII

Era pe vremea când, în case și la instituții, căldura de la calorifere era dirijată și nu depășea niciodată 12-15 grade Celsius. La birou, datorită muncii pe care o făceam, stăteam nemaișifă două-trei ore și îmi înghețau întâi picioarele, apoi coloana vertebrală. Nu ne dădeam voie să folosim radiatoarele, căci și la curentul electric se făcea economie. La televizor sau la radio se anunța, din când în când, să stingem măcar câte un bec din apartament, apoi, după un timp oarecare, cel cu știrile apărea victorios spunându-ne că economia s-a făcut pe întreaga țară. Ni se cerea să facem aceste economii pentru ca statul să poată plăti datoriile externe și costurile enorme pentru construirea Casei Poporului.

În asemenea condiții, când nu mai puteam suporta frigul, fie la birou, fie acasă, pentru a-mi pune

în mișcare sângele ce tindea să se coaguleze, coboram vertiginos scările celor trei etaje, apoi, tot așa, le urcam de câteva ori, până mă încălzeam puțin și puteam continua munca. Și nu lucram într-o instituție oarecare!

Într-una din zilele acelea friguroase ale lui 1989, când afară viscoala puternic, de se făceau vârtejuri de zăpadă, m-am oferit să mă duc la CC al UTC de care aparțineam, din punct de vedere financiar-contabil, pentru a depune, cu întârziere, bilanțul pe ultimul trimestru al anului trecut, respectiv pe 1988.

Aveam și un motiv în plus, căci acolo lucra, ca activist, un fost coleg de facultate cu care mă mai întâlneam din când în când și schimbam impresii și păreri despre evenimentele la ordinea zilei, mai mult sau mai puțin ortodoxe.

Cu cojocul pe mine, fularul strâns la gât și căciula trasă peste urechi, am ajuns la ușa unde trebuia să sun. Mi-a deschis un bărbat în civil, între două vârste, care, din câte știam eu, avea cel puțin gradul de locotenent.

Când am făcut însă, primul pas în interior, m-a izbit în față o doamnă care și când aș fi intrat într-o baie de aburi. Pentru moment, am fost descumpănit, dar mi-am dat imediat seama de căldura sufocantă în care intrasem. M-a legimnat, m-a chestionat asupra vizitei și a sunat la telefon, întrebând dacă pot fi primit. Am fost însă nevoit să-mi lepăd cojocul și căciula pentru a suporta arșița aceea ce-mi ardea obrajii înghețați.

Când am urcat la etaj, fenomenul „canicular” mi s-a dezvăluit în toată măreția lui.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

27 februarie (Luni)
Soarele a răsărit la 6:57, a apus la 18:01
Luna a răsărit la 00:11, a apus la 9:17
Sărbătoare creștină:
Cuvioșii Mărturisitorii Procopie și Talaleu

S-a întâmplat la 27 februarie 1989

● În cadrul negocierilor sovieto-americane de la Geneva au avut loc întâlniri ale grupurilor care se ocupă de problematica armamentelor strategice și ofensive și cosmice. S-au dezbătut probleme legate de dinamizarea negocierilor pentru încheierea în termenele stabilite a fostrii tratatului privind reducerea cu 50% a armamentelor strategice ofensive. În condițiile respectării tratatului privind apărarea antichetă

● În încercarea de a identifica posibilități de aplicare a rezoluției 598 a Consiliului de Securitate vi-

zând încetarea ostilităților și soluționarea pașnică a conflictului dintre Iran și Irak, secretarul general al ONU, Javier Perez de Cuellar, a avut consultări separate cu reprezentanții celor două țări la Națiunile Unite

● O declarație a Ministerului Afacerilor Externe al Afganistanului, dată publicității înaintea noii runde de convorbiri indirecte afgano-pa-

kistaneze, care s-a desfășurat la Geneva, prin intermediul reprezentanților special al secretarului general al O.N.U., Diego Cordobez, arată: „Partea afgană va depune toate eforturile pentru normalizarea situației din Afganistan și din jurul lui, acționând în strictă conformitate cu declarația președintelui Republicii Afganistan din 8 februarie a.c.”

Ramona VINTILĂ

JURNALE PERSONALE

27 FEBRUARIE

Mircea Dinescu a scris o comunicare pentru un colocviu ce a avut loc în RFG. Nu știu dacă a participat direct la el sau a ajuns acolo numai textual sau. Am ascultat câteva fragmente din el, remarcabile atât ca expresie literară, cât și ca îndrăzneală a ideilor virulent demascatoare. Mi-am amintit de vechea dezinvolură stilistică și spirituală practică de AEB.

Victor Felea, Jurnalul unui poet lenes, Ianuarie 1955-martie 1993, Ediție îngrijită de Lidia Felea, București, Editura Albatros, 2000, p. 720

Întâlnire de gradul unu cu durdulia Mădălina. E foarte harnică și ascultătoare, însă se bazează prea mult pe memorizare și mă îndoiesc de succesul ei la filologie... Niște ziaristi filmează (pe furis) scene groțesti, dramatice, de la nord de

Dunăre încoace. Filmul rulează în RFG, „povestea” se spune la radio. E film de groază. Alte proteste internaționale împotriva dărâmării (pardon: sistemării) satelor, după ce fenomenul cu bisericile a fost epuizat... Gazeta are de toate. „Activitatea politico-educativă”, „Materia palpabilă” în mâinile lui Virgil Teodorescu, „Triumful cărții” în viziunea lui Vasile Nicolescu, „Prietenii și adversarii ai lui N. Bălcescu” (Șerban Cioculescu), romane noi și bune de Virgil Duda și Tudor Octavian, potrivit lui N. Manolescu...

Vai ce nas mare deține Francoise Sagan, văzută de Jean-Pierre Cagnat, și ce mustați enormă are Freud! Pun la punct un „discurs” și câteva catrene pentru dna Pietrăreanu, care iese la pensie. Eu sunt mereu angajat ca asemenea misie, cum lan răspunde cu propagandă și cu sedințele...

C. Trandafir, Jurnal în curs de apariție la editura Libra

(Continuare în pag. a II-a)

CARICATURA ZILEI

(Continuare în pag. a III-a)

LUNA CĂRȚII LA SATE

„Să ne strângem, ca să ne adunăm”

„Luna cărții la sate” era un bun prilej pentru scriitorii de a se reintâlni, adunați de prin diverse colțuri ale țării, pentru deapănare amintiri, pentru schimb de idei și opinii în ceea ce privește opera colegilor lor.

Serile, în fața unui pahar de vin sau de palincă ori horincă, scriitorii reinnoiau sedințele din afara cenacurilor, cum erau cele de la Capșa sau barul Arhitecturii. Stăteau cu orele și discuteau orice și tot. Despre

inceputul și finalul unui poem, tehnicele unui poem, despre modernismul momentului respectiv, despre poeziile universale, despre poezii și scriitorii agreați și neagreți. Până la ore mici ale dimineții. Așa se nășteau și discursurile critice, pe care le foloseau uneori pentru a combate aberațiile unor colegi de breaslă care, cu aer emfatic și zeflemitor născut poate dintr-o suficiență de sine, sau poate dintr-o frus-

trare a nerealizării, băteau câmpii ore în șir și nimeni nu înțelegea nimic, ba, mai mult, stârneau chichetele infundate.

„Luna cărții la sate” avea și părțile ei hazlii sau inedite. Despre ele, martori sau direct implicați, ne-au povestit mai mulți scriitori, dar noi redăm numai două istorisiri, cele ale scriitorilor Alex Ștefănescu și Gabriel Chifu.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Relații româno-iraniene

Știrile despre Iran sunt la ordinea zilei. În România se vorbește despre vizita președintelui Khamenei la București. În lume, despre poetul Salman Rushdie condamnat de autoritățile din Teheran la moarte pentru „Versetele satanice”. Încep pregătirile pentru aniversarea a 40 de ani de la începutul colectivizării. Secțiile de cadre încheie recrutarea candidaților la Academia „Ștefan Gheorghiu”.

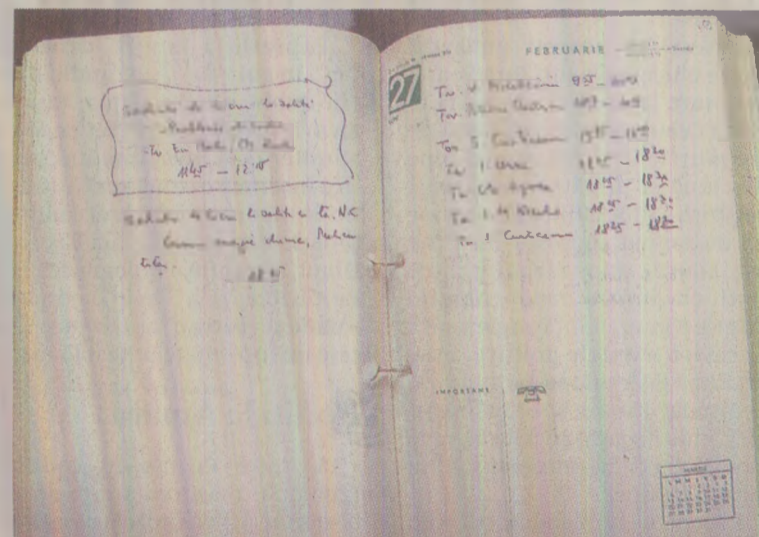
Luni, presa românească publică fotografiile de la ceremonia încheierii vizitei oficiale a ayatolahului Khamenei - atunci președintele Republicii Islamice Iran. Înaintea plecării, fusese semnat Memorandumul privind colaborarea româno-iraniană în domeniile politic, economic, tehnico-stiințific și cultural. Demult,

cu sahu Mohammad Reza Pahlavi, detronat de Khamenei, Ceaușescu avusese relații privilegiate. Le mai evoca, oare?

Cu întărirea lui Khamenei, Ceaușescu a deschis și închis seria convorbirilor bilaterale de înalt nivel din 1989. Înțelegerea, în momentul încheierii lor, au fost secrete. După moartea lui, Ceaușescu s-a știut că negociase țitei.

(Continuare în pag. a II-a)

AGENDA ELENEI CEAUȘESCU

După treburile curente cu șeful Protocolului de Stat, Vasile Nicoloiu, o primise pe Poliana Cristescu (10-07-10-38). Între plecarea Polianei și ședința pe probleme de cadre - continuând formula ședinței de vineri cu Emil Bobu și Constantin Radu - pauza lungă indică o vizită la Cabinetul 1.

Avut un program dificil de precizat din mențiunile secretarului ce-i ținea agenda. După pauza de masă l-a chemat, pentru cinci minute, pe Silviu Curticeanu. Între orele 16-18, din nou preocupările Eleni Ceaușescu ies din atribuția

scribului. La finele zilei, iarăși pentru cinci minute, e menționată prezența simultană a lui Curticeanu, Ursu, Oprea și I. M. Nicolae în cabinetul ei.

Și la ședința de lucru cu Nicolae Ceaușescu e greu de știut cât a stat. În agenda - o singură mențiune - ora 18-15. Atunci, probabil, s-a terminat ședința. Se discutase despre „consum energie chimie, prelucrare țitei”. Adică „specialitatea” ei. Am putea crede că în întrevederea cu cei patru demnitari s-a tras concluzia finală.

Lavinia BETA

FRUNTAȘII „NOII REVOLUTII AGRARE”

(Urmare din pag. 1)

Am înțeles că Dăscălescu dăduse decizia de a mă numi ministru al Agriculturii de Stat, dar mi-a spus: «Te-ai angajat să faci producția de lapte de 3.000 de lapte pe cap de vacă în România», la care eu i-am răspuns cinstit: «Tovarășe prim-ministru, e posibil să facem mai mult, dar vă rog să îmi dați șase luni să cunosc țara». A dat din cap aprobator, mi-a spus că mă cheamă și nu m-a mai numit. L-a pus pe un secretar de la Timișoara.

Din calitatea pe care o avea, dl Ion Susanu se întâlnea destul de des cu conducerea superioară a partidului, în plenare, în consfățuirii profesionale la nivel de țară, expoziții agricole. „De fiecare dată discutăm cu Ceaușescu. Avea bunul-simț de a asculta în afara graficelor și a cifrelor astronomice pe care i le puneau pe panou. Am fost și eu obligat să fac asta. Dar mă întreba dacă se realizează cu adevărat acele grafice și eu îi spuneam întotdeauna cifra exactă, kilogramele de grâu la hectar sunt doar 3.500 și nu 5.000, cum scria, la porumb este 5.000 și nu 10.000... Aproape zece ani am discutat cu el la fiecare 24 august. De aici, de la Brăila, se aproviziona cu o parte din alimentele pe care le lua în Delta. Puneau chiar seringă în pepene, luau probe, nu știu cine avea de gând să-l omoare. Mă lua deoparte și mă întreba: «Ei, cum este agricultura?». Și îi spuneam adevărul. Au fost și probleme. Prin '82-'83 s-au tăiat îngrășămintele, carburanții, piesele de schimb. Ne-au creat restricții totale. Ingrășămintele erau 80% exportate, importurile de substanțe active de a face erbicide au fost suspendate. Eram cel mai mare cultivator de orez din țară, dar fără cele necesare... Am profitat de faptul că mă asculta și niciodată nu mi-a vorbit urât și i-am explicat. Raportările fanteziste erau pentru a putea căpăta încrederea că vom rambursa banii la Banca Mondială, bani cu care am făcut irigațiile... Avea o minte superioară tuturor celor care îl însoțeau».

Cum se raportau cifrele imense la culturile agricole? Răspunsul l-am primit tot de la dl Susanu. „Se lua ca și de reper primul județ, Constanțeni, spre exemplu, aveam obicei să dea prima producție de grâu. Eu, întotdeauna, luând reper cifra, puneam cinci kilograme mai mult... Sigur că erau și colegi din zona colinară care erau foarte afectați de modul ăsta de raportare. Nimeni nu credea însă în ele, nici noi, nici ei. Undeva, în psihoza colectivă, contribuiau în mod ne-

Nicolae Ceaușescu nu lipsea de la marile expoziții agricole FOTO: AGERPRES

gativ aceste raportări. Îți dădea impresia că e bine și că se trăiește, dar nu era așa.»

În '89, la Brăila a fost organizată o mare expoziție. N-a lipsit Nicolae Ceaușescu. „A venit cu elicopterul. Pusesem toate producțiile pe panou. La porumb încă nu așisem, iar cu porumbul avea o marotă. S-a oprit la standul cu știuleți, firește că aveam cei mai mari știuleți, și trebuia să spunem că sunt hibridi românești, dar erau hibridi de producție americană. La el în mână un știuleț din așa-zișii hibridi românești „Fundfide 4005” și zice: «Cred că are vreo 280 de grame!» Dacă recunoșteam, îmi calcula vreo 30 și ceva de tone la hectar și trebuia să dau socoteală... Ceilalți erau aproape incremențiți, și zice: «Nu are atât! Are vreo 180 de grame». Parcă îl și văd pe Ion Dincă... Nimeni nu mai scotea o vorbă. Ceaușescu zice: «Nu se poate. 250 de grame tot are». Și dintr-o sculpiră îl răspund: «Tovarășe, eu vorbesc despre boabe». «Al Spune așa, da, sunt de acord cu tine». Și așa am terminat diferendul”, adaugă dl Susanu.

La o altă expoziție de agricultură a județului Brăila, inginerul Ion Susanu a fost nevoit să facă față altei situații dificile. Culturile nu erau laudabile. Utilajele merseseră excecabil, nu mai existau nici piese de schimb. Cu o zi înainte de expoziție, la Brăila a aterizat un elicopter. „Plantele fiind uscate, elicopterul le-a dărâmat. «Ce facem, ce-i arătam tovarășului?» A trebuit să scot vreo 300 de muncitori, le-am legat cu ață, le-am replantat. Era sarcina să spunem că la IAS-ul ăla unde făceam expoziția, la Urleasca, facem 40 de tone de porumb la hectar. Depășea orice imaginație, orice calcul economic și tehnic, biologic nu era posibil. Nimeni nu îndrăznea să îi spună. Nimeni nu îndrăznea să îi spună s-a încumetat să îi spună cifra. Tovarășul nu a comentat. De acolo nu a mai vrut să facă un pas, m-a luat de braț și m-a băgat în porumbul legat cu ațe. Le vedea, dar nu a zis nimic. «Chiar face asta 40 de tone?», «Ei, face... Atât, nu, dar 18 tot face». «E bine!».

Ing. Ion Susanu n-a avut până la Revoluție concediu. Își „împărtea” timpul între muncă și citit. „Citeam foarte mult. Însă în fiecare an eram trimis într-o țară: Canada, America etc. Era un fel de recompensă. O aprobare că ți-ai făcut bine treaba”, completează interlocutorul nostru.

Cum decurgea o „zi lumină” din viața directorului general al Trustului IAS Brăila? „Trustul avea 133.000 de hectare, din care 60.000 situate în Insula Mare a Brăilei. Era o stereotipie. Te duceau la serviciu la ora 7:00, dar erau dimineți în care plecam direct la fermă. În campania de recoltare mă duceam direct în lan. De regulă, în perioada de campanii începeam cu producția: dacă ies oamenii la treabă, dacă murg vacile... Toată lumea era prezentă, rareori se întâmpla să nu fie vreun salariat... Își făceau toți datoria. Aveam la latitudine să schimb pe oricine greșea. Mergeam apoi la birou, unde exista o evidență absolut clară zilnică și cumulat de produse toate lucrările ce se făceau în irigații, zootehnie, cultura mare, legumicultură, era un concern imens care era bine structurat. Nu aveam piață liberă, ci una obligată. Știam că acoperim foarte

mult din pierderile industriei grele, construcțiile de mașini. Și cu toate astea dădeam 18%-26% din PIB-ul României”, își amintește dl Susanu, făcând precizarea că în general nu primea salariul întreg, pentru că se reținea o cotă fixă până la îndeplinirea planului. Iar cum planurile erau de nerealizat, niciodată nu puteau fi făcute în totalitate. Astfel, primea circa 70% din salariul pus pe hârtie. „Activiștii de partid aveau lefuri fără rețineri. Toate succesele erau ale lor, în succesele erau ale noastre. Nu puteam să spunem nimic. Riscul era să rămâi fără serviciu. O dată pe săptămână, în campanii aveam teleconferințe cu Ceaușescu, apoi ținea primul secretar ședințele lui săptămânale, dar tot noi le făceam rapoartele. Și când te citea, mă întreba: «Dar nu notezi?». Ce să fi notat, că eu le scriam?! Zilnic măncam la una dintre cantinele socialiste din teren, pentru că ziua de lucru se încheia târziu. La ora 22:00-23:00”, concluzionează ing. Ion Susanu.

Luminita CIOBANU
Mihai ȘTIRBU

RADIOGRAFII CULINARE

O cafea Marghiloman cu Ion Finteșteanu

În 1989, maestrul Ion Finteșteanu se petrecuse dintre noi de vreo cinci ani, dar amintirea lui era încă vie pentru „camarazii” de pe scenă și din film, ca și pentru public. Dacă ar fi fost să mai trăiască, în martie 1989 ar fi implinit 90 de ani... Așa, ni-l aminteam în rolul lui Tache Farfuridi (demagogul, partenerul lui Iordache Brânzovenescu, interpretat de Grigore Vasiliu-Birlic) din „O scrisoare pierdută” (filmul din 1953) și recapitulam cu diferite prilejuri cei aproape 70 de ani de scenă, ca și cei 48 de ani de film (între 1923, când juca în „Țigăncușa de la iatac”, și 1971, când îl interpreta pe maestrul Vasilescu în „B.D. la munte și la mare”).

Puțini dintre noi știam însă că ilustrul actor fusese și un pescar înrâit... sau pasionat. Totuna. Cititorii almanahului „Vânătorul și pescarul sportiv” din 1989 au aflat-o dintr-o pagină de amintiri semnată de actorul Aurel Codreanu și intitulată chiar așa: „O întâmplare cu Ion Finteșteanu”. Povestea e simplă. Cei doi slujitorii ai Thaliei sunt invitați într-o zi să meargă la pescuit, undeva, pe unul dintre lacurile din jurul Capitalei. „Dimineața ne instalăm optimiști pe malul apei. Numai că ce să vezi? Trece un ceas, mai trec altele și amândoi facem o captură grozavă, bună de anecdotele pescărești: trei baboi și câțiva obleți! Se apropia prânzul când ne dă binețe un cetățean: «Până să tragă balenele la momeală, nu v-ar strica niște cafea, că țigări văd că aveți» Aici intră în scenă „cetățeanul”, profesor de limba și literatura română în satul de pe malul lacului, mare fan (am zice astăzi) al regretatului actor, care ne-a descoperit frunțile, ani la rândul, duminicile după-amiază, în scenetele și cupletele de la Albumul duminical. Profesorul de română, pasionat, se vede treaba, și de istorie (încă de „istoria lucrurilor mărunte”), le propune celor doi actori să bea câte o cafea Marghiloman, despre care umbra vorba că politicianul Alexandru Marghiloman (fost prim-ministru al României în 1918) ar fi obișnuit să o bea la partidele de vânătoare, pentru a-ți ține mintea, ochiul și mâna treji... De ce nu ar mer-

ge o asemenea licoare și la pescuit?”, se întreabă căteștii. „Și bem noi câte o ceașcă, mai bem câte una, ce-i drept, cafeaua avea o savoare aparte. (...) Ei, și după ce ne-am lungit la povești de trece prânzul, dar peștii tot nu dădeau buzna peste undițele noastre, ne-am despărțit cu promisiunea revederii...”, mai scrie Aurel Codreanu, fără a ne lămurii cum au reușit atât el, cât și maestrul Ion Finteșteanu să rezolve permanenta problemă a pescarilor: aceea de a-și convinge familiile cât de pricepuți sunt și cât de simpli le e să facă peștii să se arunce singuri în undiță. Probabil că s-or fi găsit pe marginea lacului și pescari adevărați, care să le vândă câțiva pești mari ori câteva kilograme de pleușcă, să nu plece acasă cu mâna goală și cu sacul plin doar cu povești. Să ne amintim că în anii '80 pescăriile vindeau în special pește de mare, congelat; pas de-ți mai convinge nevasta că i-ai prins tu!

Acu’, că am pomenit de cafeaua asta a lui Marghiloman – care, aproape, a intrat deja în vocabularul uzual încă după primul război mondial, când la Capșa te puteai duce să ceri: „un maghiloman” ori „două maghilomanuri”, ba chiar și „o marghilomană” (pe ideea că este o „ea”, adică, o cafea) – să vedem despre ce este vorba. Nu e altceva decât o cafea turcească, fiartă, cu rom sau coniac. Ceștile de cafea erau foarte mici, nu aveau toartă și erau cunoscute sub numele de „filigeană”. Cafeaua se fierbea în ibrice infierbântate în nisip încălzit cu cărbuni. În filigeană, boierul Marghiloman adăuga un strop de rom Jamaica sau de coniac foarte fin.

Finteșteanu, care a fost contemporan cu Marghiloman și frecventa restaurantele boemei bucureștene în perioada interbelică (tocmai anii când se impunea și cafeaua cu nume de prim-ministru), trebuie să fi apreciat licoarea. Se cuvine, dar, să-i mulțumim lui Aurel Codreanu pentru această restituire din 1989 a unei amintiri ce leagă un mare actor de un mare politician și om de spirit al veacului trecut.

Tudor CIREȘ

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Spectacolul canicular” din toiu iernii

(Urmare din pag. 1)

Băieții, cinci la număr, cam de aceeași vârstă, lucrau cu ferestrele deschise și numai în cămăși, hainele lor fiind așezate pe spăratele scaunelor pe care stăteau.

Am predat bilanțul, cerând scuze pentru întârziere, am dat câteva explicații necesare și, uitându-mă în jur, la acel „spectacol canicular” din toiu iernii, am îndrăznit să-i spun, printre buze, amicului meu: „Chiar așa?!”.

Replica lui a fost și ea pe măsură: „Ne-au innebunit ăștia cu căldura asta, am sesizat, dar tot degeaba!”.

Am zâmbit condescendent, abținându-mă să fac comparație între ei și ceilalți, care stăteau în frig, având asigurată cel puțin o perspectivă reumatismală. Acum însă nu pot să nu-mi pun întrebarea dacă acele discredite au dispărut sau dacă nu cumva au devenit mai mari și mai disperate...

I. VASILE

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Toma Roman, soțul Adrianei Bitel, îmi trimite cartea despre care îmi vorbise la mare. Abia acum a apărut și e plină de tăieturi și omisiuni, pe care el mi le semnaleză pe text. De altfel, Vasile îmi vorbește despre noua ofensivă a lui Dulea, care interzice cărți, taie titluri, pasaje etc. Recent a cerut modificarea unui titlu. „Descoperirea ochiului”. De ce? Nu se știe, fiindcă nu dă nici o explicație; nu-i place, și gata! – Trimis o felicitare Mariei Banuș pentru „Herder”. – Am reușit, în fine, să iau un formular de la serviciul de pașapoarte. Întâlnit acolo pe Ica D., soția medicului M. Au și ei o fiică plecată, arhitectă, la Londra, au vizitat-o anul trecut, mai încearcă și anul ăsta, deși li s-a spus că nu prea au șanse. Clujul nu vrea să ia cunoștință de dispoziția conform căreia părinții au dreptul să-și viziteze copiii anual. Ezit acum și eu. – Comentarii despre raptura cu Teheranul, la Londra. Nu convine. Până la urmă, parcă văd că scriitorul Salman Rushdie va fi sacrificat. Așa se întâmplă întotdeauna. Și peste tot. – Tot la Londra, un festival de poezie este europeană, sub egida versului lui Milosz, Copil al Europei... Se reia și textul lui Mircea Dinescu (citit în toamnă la Berlin), apărut acum într-o revistă. „Suprarealismul ridică la rangul de metodă politică”, zice Mircea. Problema e că cine trebuie nu știe ce va să zică, suprarealism... – Primit, în fine, o carte poștală de la ai mei, din 7 februarie. Dar unde-s scrisorile din 25 decembrie încoace?

Mircea ZACIU,
Jurnal IV, București,
Editura Albatros, 1998, p. 411

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Khamenei și „Versetele satanice”

Câteva zile înainte de vizita președintelui Khamenei la București, o „întâmplare” din Teheran făcuse înconjurul lumii. Împotriva lui Salman Rushdie, după apariția „Versetele satanice”, ayatollahul Khomeini declarase „fatwa”. Chiar dacă poetul devenea cel mai credincios om din lume – transmiteau oficialii Iranului –, orice musulman era obligat să-l trimită în iad. Fie chiar și cu prețul supremului său sacrificiu. În știrile din România despre „poziția conform căreia părinții au dreptul să-și viziteze copiii anual. Ezit acum și eu. – Comentarii despre raptura cu Teheranul, la Londra. Nu convine. Până la urmă, parcă văd că scriitorul Salman Rushdie va fi sacrificat. Așa se întâmplă întotdeauna. Și peste tot. – Tot la Londra, un festival de poezie este europeană, sub egida versului lui Milosz, Copil al Europei... Se reia și textul lui Mircea Dinescu (citit în toamnă la Berlin), apărut acum într-o revistă. „Suprarealismul ridică la rangul de metodă politică”, zice Mircea. Problema e că cine trebuie nu știe ce va să zică, suprarealism... – Primit, în fine, o carte poștală de la ai mei, din 7 februarie. Dar unde-s scrisorile din 25 decembrie încoace?”

Dezbaterile României libere

Se apropie sărbătorirea a 40 de ani de la declanșarea colectivizării agriculturii. Prilej de dezbateri pentru redacția României libere. Tema – „Proprietatea cooperatistă la baza dezvoltării satului românesc, a creșterii puterii sale economice”. La „masă” s-au așezat oficialitățile agriculturii brălene și reprezentanții CAP-urilor din Roșiori și Vișani: președinte, inginer-șef, contabil-șef și... câte un cooperatist. „Sunt primul brigadier în cooperativă din Vișani. Lucrez încă din 1949, ar fi zis cooperatistul V. Tudoranca pe post de Ion Roată. La

Diploma de la Academia de Științe Social-Politice „Ștefan Gheorghiu” era pașaportul promovării FOTO: AGERPRES

fel ca și colegul meu de la Roșiori, pentru anul trecut am fost retribuit cu 25.000 lei, 370 kg grâu și 1.300 kg porumb. Am casa nouă, animale, o gospodărie cu tot ce trebuie. În acest an vom beneficia de noile măsuri de retribuție în acord global, măsuri inițiate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cărui întregă din țărănie cooperatistă îi aduce cele mai vii mulțumiri.”

Povești de călătorie

Minte cine-ar acuza că românii n-au drept la călătorii în străinătate! – ai crede după lecturi de reviste și ziare. Periodic, în rubrici consacrate, scriitori, ziaristi, universitari publică note și impresii din alte țări. Cum am obținut pașaportul, de unde-au avut și valută...?! Se

subînțelege că aceia fuseseră în schimburi culturale ori „pe linie” de uniuni de creație.

Și alții se bucură însă de privilegiul străine. În cadrul Cercului Cultural Ioan Russu Șirianu, în sala Universității culturale-științifice din Arad, la ora 17:00, doctorul Emilian Căpățână a expus „Note de călătorie – Grecia”. Cu diapozitive! Și în cadrul organizat.

Curiozități imperiale

Manea Mănescu s-a întors de la Tokyo. Fusese la ceremonia funeraliilor fostului împărat al Japoniei, Hirohito. În calitate de reprezentant personal al președintelui Ceaușescu a transmis condoleanțe noului împărat Akihito și familiei imperiale.

Avusese ce povesti emisarul despre obiceiurile din Țara Soarelui Răsare la „clubul” de seară al soților Ceaușescu. Împăratul Hirohito murise în urmă cu mai bine de o lună și jumătate. De lungă pregătire a funeraliilor se ocupase fiul desemnat succesor încă din 1952. Educat, după război, pentru relații cu „lumea nouă”, Akihito avusese o guvernanta englezoaică și urmasse științele politice. Immediat după decesul tatălui, primise însemnele puterii: spada Kusana-gi, oglinda Kagami, Nobila insignă imperială a crizantemei și sigiliul statului japonez.

La scepstrul lui Ceaușescu, cum va fi transmis, se gândeau invitații la „club”, oare?!

Recrutări la „Ștefan Gheorghiu”

La examenul de admitere pentru cursurile de învățământ superior ale Academiei Ștefan Gheorghiu, candidatul nu se înscria. Era recrutat pe bază de merite și dosar, de organizația județeană de partid. Din referat în referat, cadrele îl promovau la regimul de candidat. Pe baza unui dosar fără „pata” unor rude în străinătate ori cu condamnări (politice sau penale); de frunțas în producție (ineapărat cu

stagiul de muncitor!); membru de partid; fără abateri de la codul eticii și echității socialiste (neapărat căsătorit și de preferat cu copii).

Campania întocmirii dosarelor începea cu vreun an în avans. Se știa de prin martie cine fusese aprobat pentru examenul din luna mai.

„Expresie a largirii democrației”, în anii '80, lista candidaților era dublă, alteori triplă, față de locurile planificate. Trei pe loc la admiterea în învățământul superior însemna o concurență derizorie în raport cu numărul candidaților pentru un loc la facultățile de Drept, Filozofie, Filologie ori Istorie. Cu reușita la „Fane Gheorghiu” – unde se „băteau” așa de puțini pe câte un loc – nu te puteai lăuda!

Postfiți la Amara!

De când Ceaușescu conduce România, mazărea a crescut cât bostanul și bostanul cât casa! Cam așa se făceau comparațiile. În 1965, la Amara bunăoară, turiștii dispuneau, exclusiv vara, de numai 150 de locuri de cazare. Pe când în 1989: „In noile complexe, cu hoteluri din cele mai moderne, cu zeci și sute (sic!) de cabinete pentru proceduri, cu bazine de înot și recuperare, cu aparatură medicală de înaltă tehnicitate, se asigură în fiecare serie 2.000 de locuri pentru tratament și odihnă. Complexul UGRS cu 1.050 de locuri, al UNCAP și cel al OJT Ialocuri cu 550 și, respectiv, 370 de locuri fac din Amara o gazdă primitoare de la 1 ianuarie la 31 decembrie”.

Lavinia BETA

LUNA CĂRȚII LA SATE

„Să ne strângem, ca să ne adunăm“

Atitudinea țăranilor în bibliotecă se aseamăna, de multe ori, cu cea a școlărilor cuviincioși, dar timorați FOTO: AGERPRES

(Urmare din pag. 1)

Audiență adormită

Alex Ștefănescu povestește o experiență proprie legată de această manifestare culturală într-o localitate rurală a țării. Era de altfel și unica lui participare la o astfel de manifestare culturală. „Ca redactor al revistei «Tomis» din Constanța am fost cooptat într-un grup de scriitori și activiști care avea «sarcina» să participe la o întâlnire cu cititorii într-un sat (din păcate nu-mi aduc aminte numele satului, sunt originar din Bucovina, iar toponimele din Dobrogea mi s-au părut ciudate și greu de memorat: Topraisar, Cobadin etc). Într-o dimineață geroasă ne-am suit cu toții într-un microbuz de la «gospodăria de partid» și «ne-am deplasat» în comuna în cauză. Ne-am oprit întâi la primărie («consiliul comunal»), unde am fost primiți cu țuică fiartă. Apoi ne-am mutat la căminul cultural, într-o sală neîncălzită, în care se vedeau aburii respirației ieșindu-ne din gură la fiecare cuvânt rostit. Scriitorii din grup erau un poet excentric, autor al unor versuri alambicate și îninteligibile, pline de cuvinte scrise cu majuscule, și un prozator ambițios, cu mult temperament, atras de analiza psihologică (amândoi – scriitorii lipsiți de cine știe ce talent, dar oameni pitorești și plăcuți – nu mai sunt azi în viață). Eu, în calitate de tânăr critic literar, trebuia să-i prezint publicului. Am luat loc toți trei «la prezidiu», flancați de un activist de la secția de propagandă a Comitetului Județean al PCR și de altul de la Comitetul de Cultură. La aceeași masă s-a așezat și primarul comunei», povestește scriitorul.

În sală... liniște. Câțiva țărani veniți de la muncile câmpului, cu căciuliile îndesate pe cap așezând cuminiți la locurile lor, așteptând. Ce? Nici ei nu prea știau... Stăteau tăcuți și respectuoși în scaunele desperecheate aduse de prin birouri (era o sală relativ mică, nu sală de spectacole). Nu mai țin minte ce s-a spus?, își continuă istorisirea Alex Ștefănescu „dar imi aduc aminte ce nedumeriți erau țăranii când poetul își declara cu emfază versurile din care nimeni (nici măcar eu, criticul literar) nu înțelegea nimic. Se uitau la el ca la un popândău ieșit pe neașteptate din pământ, în timp ce ei s-ar fi aflat la prășit. Trăznite combinații de cuvinte, deși indescifrabile, nu îi plictisiseau, ci îi uimeau necentenți și îi făceau să aibă o mină gravă, de filosofi.”

Răul de-abia acum urma... „când a început să citească prozatorul un fragment de roman, despre stări tufalești abisale, descrise în fraze arborescente. Țăranii și-au pierdut repede curiozitatea. După un timp, pe unii i-a cuprins somnul. Își țineau bărbia cu mâna, dar în zadar. Treșăreau speriați când adormeau și încercau din răspundere, dar în zadar, să rămână treji. Prozatorului nu îi era deloc milă de ei. Neavând parte de audiență în lumea literară, simțea nevoia să-și a revanșă aici, pe seama unui public inocent și docil.”

Tortura a continuat... I-a chinuit, ca pe hoții de cai, mai

bine de o oră, până la istovire. A urmat o masă festivă, oferită de un țăran mai înstărit, acasă la el. Acolo am remarcat – și n-am uitat nici până azi – cum mâncau activiștii. Nu arătau deloc că se bucură de bunătațile scoase la iveală de gazdă, cu generozitate. Mâncau încruntați, stând în picioare. Aveau aerul că îndeplinesc o obligație, din devotament față de partidul comunist. Eu, lipsit de experiență, am reacționat entuziast la aducerea fiecărui fel de mâncare. Am lăudat pâinea scoasă atunci din cuptor, am lăudat vinul roșu și dulce extras din butoiul din pivniță. Și am mai și făcut o glumă care i-a făcut pe toți să incremenescă (fără ca eu să înțeleg de ce). Am spus: „Dacă știam că se mănâncă atât de bine, aș fi participat de multe ori până acum la «Luna cărții la sate». Urmarea: a doua zi am fost chemat la Comitetul Județean Constanța al PCR și certat aspru pentru denigrarea activității de culturalizare a maselor desfășurate de partidul comunist...”, își încheie povestirea scriitorul Alex Ștefănescu.

„Haidereti, că veni mașina cu butelii“

Gabriel Chifu, scriitorul care a participat alături de colegi de-ai săi la, așa cum el însuși o numește, „șezătoarea literară”, „Luna cărții la sate”, are o altă istorioară ieșită din tipar, plină de haz, un fel de altă față a evenimentului la care facem referire. Istoriografa a fost povestită pentru revista de cultură „Viața românească”. „Am ajuns pe un ger năprasnic într-o comună al cărui nume l-am uitat. Când am urcat pe scena căminului cultural nu ne-a venit să ne credem ochilor. Sala mare de vreo două sute de locuri era ticsită de lume. Și nu era public adus, pe care învățasem să-l recunoaștem cu ușurință, erau oameni obișnuiți. Stăteau cuminiți în scaune și se uitau ținând la noi”, povestește scriitorul. Entuziasmul i-a cuprins pe toți, evident, față în față cu auditoriul masiv, de care o astfel de manifestare culturală nu se mai bucurase vreodată.

La început s-a vorbit despre setea de carte a țăranului român din zilele acelea. Apoi... „s-au perindat la lectură vreo cinci-șase autori. Țăranii păreau să ne urmărească atenți. Ne deruta doar lipsa lor de reacție, nu aplaudau, nu se folia, nu spuneau nimic. Stăteau cuviincioși, fără să clipească, aidoma unor școlari timorați în bănci și atât. Curând, misterul atitudinii lor s-a risipit brusc. Ușa batantă a căminului cultural s-a deschis scârțâitoare, și-a făcut apariția un bărbat cu pufoaica și căciula albe de zăpadă și a anunțat cu glas tunător: „Haidereti, că veni mașina cu butelii”. La auzul acestor cuvinte, ca la auzul unei formule magice, toți – cu un aer recunoscător că le îngăduisem să se adaptească de viscol! – s-au ridicat în tăcere și au părăsit sala. Nu, nu toți, a rămas publicul clasic: câțiva elevi, doi-trei dascăli și funcționarii de la primărie...”, își încheie istoriografa scriitorul Gabriel Chifu.

Andreea TUDORICĂ

CULTELE PERMISE ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

(Urmare din pag. 1)

La Dej au fost exilați și ucși mulți unitarieni în anul 1638. Stăneniți în activitatea lor și cenzurați de autorități, unitarieni s-au împuținat până când, la începutul secolului al XIX-lea, au rămas pe jumătate față de numărul lor inițial. Revigorată după 1861, în 1915 aveau deja Academie de Teologie Unitariană la Cluj, dar aceasta a durat numai până în 1948. În timpul regimului comunist, școlile lor au devenit de stat, iar Academia Unitariană a fost integrată Institutului Protestant de la Cluj. La puțin timp după căderea comunismului erau peste 70.000 de credincioși.

Pentru prima dată în București, în 1856, a început să activeze o comunitate de bapțiști germani. Ei ajungeau în Transilvania, aflată sub ocupație austro-ungară, dinspre Viena și Budapesta, colportând Biblii, fiind angajați ai Societății Biblice Britanice. Ei vindeau și explicau Biblia reformatorilor maghiari și germani din acea parte de țară, o parte din reformați alipindu-li-se. Mai târziu, au trecut în rândul bapțiștilor și etnici români. În 1917, erau în Transilvania 23.000 de bapțiști, dintre care 11.000 maghiari, 10.000 români, 1.000 germani și 1.000 slovaci. Prin legile date în 1942 și 1943 le era interzisă manifestarea, dar altă lege din 1944 i-a pus în legalitate, fiind atunci 100.000 de bapțiști în România. În 1989, numărul crescuse cu câteva mii.

Creștinii după Evanghelie, care se consideră „creștinii liberi”, s-au manifestat în România începând cu 1880, când au pătruns ca misionari din Germania în zona Brașovului, veniți aici în vizită la rudele lor. Mici comunități apar la începutul secolului al XX-lea tot în Ardeal. Primul război mondial a stănenit activitatea lor, iar între cele două războaie mondiale activitatea lor era supravegheată cu severitate, unii evangheliști fiind arestați, bătuți, intermițați. Între 1942-1946 au fost în afara legii, spre sfârșitul anilor '80 înregistrându-se în jur de 50.000 de adepți. Lor li s-a alipit în 1939 o ramură desprinsă din ortodoxie, „tudoriștii” sau „creștinii după Evanghelie”, cum s-au numit ei înșiși. Cele două orientări evanghelice, deși adunate într-o uniune, și-au desfășurat activitatea independent până la căderea comunismului în România.

În țara noastră, ideile penticostale au pătruns la începutul secolului al XX-lea, la noua credință aderând la început unii bapțiști, în Arad. După 1922 credința lor s-a răspândit și în Moldova. În perio-

da de dictatură dintre cele două războaie, penticostalii au fost urmăriți și arestați, deși tinerii lor mergeau la armată și luptau pe front. De-a lungul timpului s-au divizat, apoi s-au reunii, iar în 1946 erau în jur de 20.000 de adepți, în 1948 cu 10.000 mai mulți, în timp ce în 1989 se estimează că erau în jur de 200.000 de penticostali.

Advențiiștii, care consideră că ziua Domnului este sâmbăta, s-au manifestat pentru prima dată în țara noastră în Dobrogea, când au ajuns aici coloniștii germani alungați din Rusia în 1891. După 1906 au cunoscut o ascensiune importantă în România, după botezarea la adventism a studentului medicinist Petre Paulini. Dacă în 1914 erau doar 624 de advențiiști, în 1938 erau în evidență 21.992 advențiiști de ziua a șaptea și 2.446 de advențiiști reformiști. În perioada comunistă au fost

și ei supravegheați și urmăriți, manifestarea credinței fiindu-le de multe ori restricționată. „În 1949, complexul școlar de la Stupini (Brașov) împreună cu ferma și dotările au fost preluate de stat. După 1962 au fost închise numeroase biserici, au fost desființate două conferințe și interzis programul de educație religioasă a copiilor”, se spune în lucrarea lui C. Cuciuc. În 1989, erau în jur de 70.000 de advențiiști.

În secolele al XV-lea și al XVI-lea erau la noi suficient de mulți evrei, încât domnitorul Țării Românești să aprobe formarea unei comunități evreiești la București, organizată și din punct de vedere al cultului mozaic. Constituția din 1923 a dat recunoașterea cultului, iar recensământul din 1930 arată că erau 1.456.930 de mozaici în România. Vicisitudinile politice din timpul războiului au

făcut ca numărul evreilor să scadă: în 1949 erau 189.000, iar în 1959 mai erau 129.429. Emigrarea populației evreiești în Israel a făcut ca în 1987 să mai existe în România doar 25.000 de evrei.

Cultul musulman și-a făcut apariția între celelalte culte de pe teritoriul românesc în secolul al XV-lea, când în Dobrogea a fost introdusă administrația otomană, care a instituit aici și credința islamică. Au fost clădite moschei, școli religioase, clădiri administrative și juridice tradiționale musulmane. După reînțelegerea Dobrogei în statul național român, s-au păstrat mult timp aspectele culturale și administrativ-politice ale regiunii. Un recensământ din 1899 arată că sunt peste 40.000 de musulmani în România, număr care a crescut ușor în timp.

Daniela ȘONTICĂ

Bianca Brad – studentă și manechin

În 1989, Bianca Brad (foto dreapta) prezenta haine pentru Confex/Apaca

Cum era viața unui manechin de top în anul 1989? Pentru studenta la Institutul de Teatru și Film Bianca Brad era în același timp obositoare, dar și foarte incitantă.

Chiar dacă în anul 1989 existau oficial în București cinci case de modă, doar două erau reprezentative din acest punct de vedere: Venus și IMOB. Celelalte trei – UCECOM, Adesgo și Confex – erau de fapt fabrici de confecții/tricotaje care, datorită activității lor, puteau organiza și prezentări de modă. Însă la Confex/Apaca, unde activa Bianca Brad, exista un regim mai special, pentru că acolo se organizau vizitele oficiale. „Deși designerii aveau desultă libertate, moda nereprezentată pentru Partid și Stat nici un pericol, atunci când era o prezentare pentru șefii de stat aflați în vizită în România trebuia să venim la lucru cu mult timp înainte. Se făcea o regie specială. Peste tot erau securiști, fiind prezenți și în cabinetele de schimb. Manechinii și directorii aleși să întâmpine oaspeții erau dezinfecți și primeau un text pe care să-l spună la sosirea oficialilor”, povestește Bianca Brad. Căreera statului manechinilor în acea perioadă? „Erau în total aproximativ 30 de manechine și foarte puțini manechini care participau și la alte case decât la cea la care erau angajați. Pe cârțile de muncă erau trecut «lucrător economic» și aveam program de 8 ore, cu condiția Prezentările de modă se țineau în sălile special amenajate din cadrul fiecărei case de modă, dar se mai desfășurau și în afara lor, de obicei la Hotel Intercontinental și uneori la ambasade”, continuă actrița. Cine prezenta moda în anul 1989? Bianca Brad spune că se dădea din când în când anunțuri prin ziare, pentru concurs. Datele fizice conta, dar nu erau neapărat obiective, adică nu se ținea neapărat cont de înălțime sau de numitele măsuri 90-60-90, alegera viitorilor manechini fiind mai

degrăbă o chestiune de gust a celor din jur, format din designer și șefii de ateliere. „Fratele meu s-a dus la un astfel de concurs, organizat de Confex, dar nu din dorința a deveni manechin, ci doar ca să-și întoacă un prieten. S-a dus nebarbierit și nearanjat, obosit după lucru și cursuri – era student la seral – și, cu toate astea, cineva l-a remarcat și l-a ales din sală. Culmea, prietenul lui, care venise ferchezuit, nu a fost selectat să devină manechin. Un an sau doi mai târziu am fost să-l văd într-o prezentare. M-a văzut una dintre creatoare și m-a chemat la o probă. M-a văzut, m-a plăcut și m-a luat... și uite așa am ajuns eu manechin!”, povestește Bianca Brad. Perioada în care a fost manechin o plăcere. I-a adus popularitate, a făcut-o să câștige siguranță și dezvoltură pe scenă și în fața aparatului de fotografiat. Într-o epocă în care se pleca foarte greu din țară, Bianca Brad a colindat orașe ca Moscova, Praga, Leipzig – practic toate țările membre C.A.E.R. Îi plăcea foarte mult să prezinte moda și să participe la sedințele foto. „Chiar dacă nu primeam nici un ban în plus, pe lângă salariu, pentru fotografiile pentru calendare sau reclamele din reviste, nu mă plângeam. Îmi plăcea prea mult ceea ce făceam și banii nu conta pentru mine. Credeam că așa e normal să se întâmple”, povestește Bianca Brad. În plus, manechinele mai aveau avantajul de a putea cumpăra, direct din fabrică, haine făcute pentru export sau chiar haine de prezentare, atunci când se trecea la o colecție nouă. Însă, în afara de haine, manechinele nu se alegeau și cu altceva. Bianca Brad își amintește că, de cele mai multe ori, veneau de acasă cu pantofi, dresuri, accesorii și farduri. Se machiaua și se coafau singure, așa cum se pricepeau. „A fost o perioadă în care am învățat să mă fardez, trăgând cu ochiul la colegile mele cu vechime,

eu fiind cea mai mică, nou-venită și fără nici un fel de experiență de acest gen. Până să ajung manechin, trusa mea de farduri consta într-un creion dermatograf negru și un gel de strugure rozaliu, cu care mă dădeam pe obraji, pe pleoape și pe buze. Aveam 17 ani când am început să mă fardez.” Cu ce alte greutăți se confruntau manechinele? „Făceam probe peste probe. A fost perioada în care m-am învățat cu întepăturile și la propriu, și la figurat. Câteva manechine erau alese și trimise în diverse orașe din țară, pentru a fi modelul pe care se făceau prototipuri, pentru hainele de serie. Eu mergeam de obicei la Focșani, unde stăteam o zi, două, pentru probe”, spune actrița. Pentru că era, pe atunci, și model și studentă, ea s-a confruntat cu destule greutăți. „Am avut de tras în facultate, din cauza faptului că lucram ca manechin. Plecam dimineața la 7 de acasă, mergeam la lucru, unde stăteam ore întregi în picioare, la probe sau prezentări sau... jos, dacă nu era nimic de făcut. Asta era și mai obositor. Apoi mergeam la cursuri – la seral, la Institutul de Teatru și Film, acum ATF – și ajungeam acasă, seara târziu, frântă de oboseală. Totul ar fi fost suportabil dacă nu aveam ghinionul să nimeresc la clasa unei profesoare care nu agreea ideea că sunt manechin și din cauza asta mă persecuta în așa fel, încât ajunsesem la 46 de kg și la hotărârea de a repeta anul doi de facultate, numai că să scap de ea! Norocul meu a fost că a venit Revoluția și am avut parte de o altă profesora”, mai spune Bianca Brad. Era ceva ce nu suportau foștii dictatori în materie de modă? „Elena Ceaușescu avea o problemă cu... mustățile! Nu-i plăceau! Motiv pentru care unul dintre colegii mei de la Confex, care avea o mustață foarte stufoasă, nu apărea niciodată în prezentările la care participa Elena Ceaușescu”, încheie Bianca Brad.

Ancă STĂNESCU

ARTICOLUL ZILEI

„Forum studențesc“

Plină de vervă, dinamică, revista studenților timișoreni, constituie o plăcută surpriză și pentru autorul de literatură. Fiecare apariție are un supliment literar, de cele mai multe ori constituit tematic, vădindu-nu numai un elan juvenil în cultivarea genurilor literare ci și talent. Suplimentul numărului 5-6, dedicat în întregime anticipației, este realizat de membrii cenaclului „H.G. Wells”, mulți dintre ei deja afirmați în SF-ul românesc. Impresionează informația competentă, la zi, în domeniul științei și al meridianelor literaturii de anticipație, și prospețimea tinerilor creativi. Dacă anticipația poate fi o deziluzare, cum susține în „editorialul” suplimentului Voicu A. David, dacă literatura SF poate tenta perenitatea (cum crede despre lucrările unui regretat membru al cenaclului, Ovidiu Șurianu, Lucian Vasile Szabo), atunci toate povestirile incluse în acest „S.F. Paradox” răspund, la grade diferite, acestor idealuri. Mircea Pora, Silviu Genescu, Dušan Baiszki, Györgyi György, Dan Rațiu, Lucian V. Szabo, Adrian Chifu, Antuța Genescu, Constantin Cozmiuc, Dănuț Ungureanu (prezentat călduros de L.B. Lefter) sunt numele împătimitelor anticipației, nume despre care, credem, se va mai auzi. Tot așa cum încearcă unul Lucian Ioniță, Daniel Vighi și Gh. Secheșan de a decripta sursele și impactul sf.-ului la public, ar putea reprezenta ipoteze – susceptibile oricând de concretizare. În același număr, un inter-

viu (consemnat de D. Rațiu) cu autorul „Burgtheater-ului provincial”, Liviu Ciocărlie, aduce o serie de interesante și incitante considerații.

Suplimentul numărului șapte-opt este dedicat literaturii memorialiste, poeziei, prozei și criticii de actualitate. Nu lipsesc comentariile despre marile personalități ale literaturii române (Eminescu – Iubirea ca absență, articol de P. Crăciunescu, Hașdeu – Printre personajele lui Caragiale, de O. Pecican). Un interviu cu Al. Paleologu, realizat de Ovidiu Guleș, permite eseuistului o subtilă nuanțare a locului memoriei în istoria unei colectivități și a rostului „memoriilor”. Poeme semnate de Valentin Sămăntă, Lorena Scobereca, Petru Rada, proză de Dan Rațiu, eseuri susținute de Felician Scobereca, Adrian Mioc, Carol Sebestyen, Rodica Borșa dau „pulsul” precupărilor tinerilor studenți timișoreni. O serie de traduceri – și interpretări – din creațiile unor personalități ale literaturii universale (J. L. Borges, R. Lowell), ca și o serie de dezbateri pe marginea unor probleme de actualitate, completează și armonizează obiectivele publicației.

„Studia Universitatis Babeș-Bolyai“

În tradiția învățământului academic se înscrie și publicarea (sub diverse forme: prin tipărire, litografiere, fotocopiare sau xerografiere)

a unor cursuri, anuare, antologii, bibliografii, periodice care să oglindească activitatea de cercetare a cadrelor didactice, a studenților și a cercetătorilor din institutele și centrele afiliate. Au apărut și în ultimii ani asemenea volume și publicații, în toate ceterile noastre universitare. În acest context se cuvine privită apariția la Cluj-Napoca a unui nou număr de Studia Universitatis Babeș-Bolyai dedicat cercetării filologice: Philologia, 2, 1988 – într-o serie cu tradiție bogată și diversificată (apare de peste trei decenii și pe zecile studiilor). Noul număr cuprinde studii, eseuri, un interviu, un profil, recenzii și note, într-o largă paletă și redactate sau traduse în română, engleză, franceză, germană). Prima secțiune, Studia linguistica et philologica, e consacrată unor teme de lingvistică și teorie literară; semnează Leo Hoye (visiting professor la Cluj Napoca), Mircea Homorodean, Ioan Baciu, R. Lowell), ca și o serie de dezbateri pe marginea unor probleme de actualitate, completează și armonizează obiectivele publicației.

nici o mențiune privind impresurările „dialogului” dintre cei doi) este un eseu despre Mircea Zăciuș prin care se omagiază împlinirea de către profesor a vârstei de 60 de ani. Patru recenzii sunt grupate în secțiunea Libri: Rodica Lascu-Pop scrie despre Seuls de Gerard Genette, Vasile Voia despre Imagini ale lumii de Cornel Căpușan, George Gutu despre Paul Celan. Dimensiunea românească de Petre Solomon și Horia Lazăr despre la structure poetice du monde: Copernic, Kepler de Fernand Halryn. La Miscellanea, Ion Seulean prezintă periodicul Oral tradition al Universității statului american Missouri, Liviu Cotrău recenzează broșura lui Malcolm Kelsall Studying Drama. An Introduction, Kozma Dezzo se ocupă de prima ediție completă „Shakespeare aparută în Ungaria (la 1864), iar Ion Pop recenzează revista Avantgarde a Universității din Amsterdam. În sfârșit, la Chronica se publică o notă a lui Liviu Cotrău despre un Seminar de limbă și literatură engleză găzduit de Universitatea din Cluj-Napoca.

După cum se vede, cu un asemenea sumar polivalent, numărul din Studia Universitatis Babeș-Bolyai oferă serioase repere pentru o imagine a profesionalismului academic românesc.

R.V.

România literară, nr.8/1989

VICTORIA BUCUREȘTI, LA ULTIMA APARIȚIE ÎN EUROPA

Costel Solomon a marcat degeaba în prima manșă din „sferturile” Cupei UEFA cu Dynamo Dresda FOTO: Revista SPORT

„Dubla” cu Dynamo Dresda din sferturile de finală ale Cupei UEFA a fost finalul de drum european pentru Victoria, după 1-1 la București, în prima manșă, est-germanii impunându-se cu 4-0 la Dresda. Dacă reușeau victoria, bucureștenii se calificau în semifinale. Înaintea primei manșe, antrenorul Florin Halagian declara în ziarul Sportul: „Așa cum se întâmplă în asemenea meciuri de calificare, Dynamo Dresda va veni la București hotărât să se apere, cu dorința limitării scorului. Noi vom pune mare preț pe ofensivă”. A ieșit exact invers, cu toate că est-germanii au rămas cu un jucător mai puțin încă din minutul 2, după eliminarea celui mai bun atacant, Ulf Kirsten, care ulterior avea să fie

unul din oamenii de bază în naționala Germaniei unificate. Nici în această situație favorabilă, scria presa vremii, Victoria nu prea a contat în ofensivă, scorul fiind deschis de oaspeți, prin Gutschow, bucureștenii egalând după pauză prin Costel Solomon. Abia din acest moment s-au trezit oamenii lui Halagian, însă scorul a rămas 1-1. Partida s-a disputat pe actualul teren Florea Dumitrache, din complexul sportiv Dinamo, iar ca tribunele să fie pline, soldații din cadrul Ministerului de Interne au primit o „permisie” de câteva ore. „Îmi amintesc un episod foarte interesant, despre care nu s-a scris nimic la vremea respectivă”, relatează actualul președinte al LPF, Dumitru Dragomir, pe atunci

conducătorul grupării care reprezenta Securitatea. „La meciul de la București a venit toată conducerea MI. Cu o zi înainte, zăpada era de 20-30 de centimetri, dar în ziua jocului a fost o căldură neobișnuită pentru acea perioadă, 10-12 grade, iar zăpada aproape s-a topit. Țin minte că arbitru era un ex-iugoslav. Când a ieșit să vadă dacă mingea poate sări pe gazon, condițiile esențiale pentru ca meciul să poată avea loc, a vrut să ne ajute. Dădea cu piciorul apă la o parte de pe o bucățică de teren și chiar acolo arunca mingea, ca să o facă să sară. Soldații au curățat terenul, dar la pauză, din cauza căldurii persistente, suprafața de joc a fost iar inundată. M-a chemat generalul Nuță și mi-a ordonat să băgăm 200

de oameni să usuce gazonul cu cărpe. I-am spus că oamenii găsesc, dar nu avem atâtea cărpe. «Luai toate cearșafurile din cazarmile clubului. Dacă nu ajung, luați și păturile. Le cumpărați a doua zi și le puneți la loc!», mi-a cerut. Am făcut așa, militarii au uscat terenul și reparația secundă s-a putut desfășura. Am făcut 1-1, dar dacă aveam teren bun îi băteam.

Oricum, la Dresda ne-au omorât, dar aveam super-echipă, cu Magath, cu Sammer”, a mai remarcat „Corleone”. Înaintea plecării spre Dresda, cei de la Victoria susțineau că mai existau șanse de calificare, însă liderul detașat al campionatului fosta RD Germane nu a avut probleme, iar pentru Victoria era ultima apariție în Europa din scur-

ta sa istorie. Tot Dumitru Dragomir povestește și un episod haios care l-a avut ca protagonist pe Florin Halagian: „La întoarcerea de la Dresda, «Armeanul» cumpărase din aeroport cred că vreo doi saci de cafea. Toți aduceam acasă țigări, whisky, așa erau vremurile, la noi nu se găseau. Numai că, dintre toți, doar pe Halagian l-au oprit la graniță și i-a fost confiscat tot ce cumpărase din Germania. S-a supărat rău și a doua zi s-a dus la generalul Nuță. «Hai, tovarășe general, sunt antrenorul echipei, mi-au oprit tot», i-a spus Hala. Nuța l-a pus să facă o listă cu tot ce cumpărase și a doua zi i-au adus acasă țigările și tot”.

Mihai IGROSANU
Daniel STAN

CALENDARUL DE PERETE

Arta filmului de animație

Tom și Jerry, rude cu Mickey Mouse, Pluto și cei „101 dalmațieni”, Donald sau Bambi, intruchipări ale unui bestiariu familiar și totodată încântător imaginativ, cuceritor în sine, dar mai ales prin sugestiile sale antropomorfe, prin gagurile asociate peripețiilor înfățișate... Poppey Marinarul și prietena sa Olive, întrecută doar de „vampa” Betty Boop, Albă ca Zăpada, Cenușăreasa, Alice în Țara minunilor, eroii shake-spearieni din „Visul unei nopți de vară”, simpatici membri ai familiei Flintstone – iată numai câteva personaje care concurează natura și lumea fascinantă a cărților, grație animației.

Nu o dată, memoria copiilor, dar mai ales a adulților, cărora animația li se adresează din ce în ce mai mult, a fixat și numele realizatorilor de prestigiu ai desenului animat: de la Walt Disney, părintele acelei minunate industrii de povești din care s-a conturat târâmul devenit Disney-land, de la Max și David Fleischer la celul Jiri Franka, polonezul Jan Lenica, sovieticul F. Hitruc, sârbul Dušan Vukotic, la americani Bill Hanna și Joe Barbera și japonezii Yoji Kuri și Teru Murakami etc.

Artiștii români în frunte cu Ion Popescu Gopo, creatorul lui „Homo Sapiens”: cineast care a obținut în 1957 pentru „Scurta istorie”, „Palme d’Or” la Cannes, urmată de multe alte distincții, au ilustrat cu strălucire genul, așa cum o vădese realizările semnate: Aurel Petrescu, Marin Iordă, O. Vărășteanu, Adrian Petringaru, Ion Truică și mulți alții. Animația, a cărei caracteristică dina-

mică răspunde atât de puternic spiritului lumii contemporane, a contribuit la accentuarea rolului comunicăției și la efectele ei educative și meditative. Această componentă a filmului, care s-a individualizat prin mijloacele de constituire, creare și redare optică a imaginilor, prin tehnica aparte ce dă iluzia mișcării desenelor, păpușilor etc. a valorificat original propuneri ale celorlalte arte.

Ea a relevat, deci, un sincretism al semnelor grafice, plastice și sonore, ale expresivității muzicale și chiar teatrale, ce participă la idealul realizării cât mai convingătoare, cuceritoare și spirituale a vieții seculare. Insistând asupra specificului limbajului animației, un cercetător al domeniului (Madsen) releva drept definiții: reprezentarea unor procese ce nu pot fi vizualizate prin cinematograful de „acțiune vie”; simplificarea unor procese și structuri complexe, reprezentarea și transfigurarea dominantă a imaginii la idei abstracte; capacitatea generalizării, cea a elaborării de semne vizuale. (...)

Inspirate simboluri plastice și dinamice, propuse de arta animației, tind către teluri cu mult mai ambițioase decât cel al comunicării sugestive a unei peripeții. Multe reușite ale genului atestă ambiția explorării unor mituri arhaice și moderne sau redarea universului fantastic: de la cel tradițional la „fantastic și științific”; și, nu o dată, capodoperele reușesc să comunice o incitantă viziune asupra lumii, o perspectivă existențială.

Calendar, februarie 1989

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
Întreprinderea de Microproducție și Lucrări Experimentale de Construcții, cu sediul în București, Șos. Pantelimon nr. 226, Sector 2, încadrează urgent conform Legii 12/1971: electricieni întreținere categoria IV-V.

B.A.T.M.B. – Filiala Produse Chimice și Hartie, Str. Mașina de Pâine nr. 49, Sect. 2, încadrează de urgență, prin concurs: șef de departament (biroz), economiști, gestionari. Condiții de studii și stagiu, conform prevederilor Legii nr. 12/1971.

Sectorul de Proiectare în Construcții al Ministerului Sănătății încadrează, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, radiografe, calculator devize, economist, ingineri constructori și instalatori.

VÂNZĂRI
Vând coșec bărbătesc 52 și damă 46, bicicletă Pegas, sufragerie Giocanda.

Vând dormitor furnir nuc, sufragerie Ruxandra, aspirator Buran, galerii, covoare, lustre, diverse obiecte casnice, combină Crown.

Pianină „Zimmerman-Leipzig” placă bronz, stare foarte bună.

Vând torcatorie de lână, Românești, jud. Sălaj. Informații zilnic la fața locului.

Mașină cusut Singer, Nauman, fe-răstrău Retez, aragaz voiaj, cauciucuri cu camere 175/14 folosite, butoaie tablă, carburator, delcru, pompă ulei, amortizoare Renault 16, televizor auto, videocasete traduse.

Vând lemne din demolare, toaletă, frigider, lustră cinci brațe, lămpi fluorescente, aparat radio Riga 3, pat pliant, polizor.

t v 27 februarie 1989

19:00 Telegazeta
19:25 Industria – programe prioritare
Recuperare, recondiționare, refolosire. Redactor George Ghidrigan
19:45 Știința pentru toți
Redactor Ștefana Bratu
20:15 Căminii ale Epocii de Aur. Punctul pentru oameni
Redactor Anca Arion
20:35 Tezaur folcloric. Vechi melodii, noi variante interpretative
Redactor Marioara Murărescu
21:00 Programul de organizare și

modernizare a localităților țării
Satul românesc – spațiu al amplerelor prefacerii innoitoare
Redactor Melania Coman
21:20 Din lumea capitalului. Documentar
Redactor Virgil Tatmir
21:35 Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie
Versuri patriotice, revoluționare
Redactor Adrian Munteș, Regia artistică Silviu Jicman
21:50 Telegazeta
22:00 Închiderea programului

Silepse

ORIZONTAL: 1) Când dă din coadă mușcă rău 2) Scena cinematografică – Local pentru anumiți factori 3) Lipsește motivat de la slujbă – Un „lăcăt” la gură 4) Antere de meri – A da... duble – Creasta cocoșului! 5) Luat la bani mărunți – Anexă la o lucrare scrisă 6) Teatrul Mic – Debutarea la perechi – Utilaj folosit în premieră 7) Un fel de a da papucii – Depozit de nutrețuri concentrate 8) Picături de ochi – A repune din careu! 9) Un fel de jumări... de pasăre – Afectiuni de inimă re 10) Mult prea cinstit – Prinderi de oase rupte (sg.).

VERTICAL: 1) Reprezentant emblematică a țărănimii muncitoare – Plasat jos în pavilion 2) Semicercuri – Recomandăți pentru comerț 3) Unitate școlară de referință – Unitate pentru desfacerea băuturilor 4) Balonul trimis... în gol – Pe asta-l discută țargul 5) Tras pe roată – Față de mobilă de calitate inferioară 6) Dansează în lăntușii după gât – Perioadă înfloritoare 7) Fond de dezvoltare – Sfârșit de mileniu! – Notă cumulativă 8) O piedică în calea uitării – Un film în premieră mondială – Pretext de schimb pentru cei mici 9) Privitoare la cept 10) Sculă așchietoare – Servit cu lăpt.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Dicționar: LIPA Revista Rebus, nr. 14/1989

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Din nou despre consumul energiei electrice

O analiză recentă întreprinsă împreună cu inginerul Ionel Borșan, șeful compartimentului furnizare a energiei electrice, din cadrul IRE Galați, a scos în evidență faptul că în luna decembrie a anului trecut, dar și în prima lună a anului curent consumul casnic de energie electrică a fost depășit.

Practica demonstrează că nerecurgerea la mijloacele de economisire aflate la îndemână generează întotdeauna risipă – ne spunea interlocutorul.

Depășirea cotei de consum stabilite este consecința unei sumare educații în ceea ce privește gospodărirea cu maximă grijă a energiei electrice. Această acțiune nu a căpătat un caracter de masă, așa cum este prevăzut în decretule 310 și 315 din octombrie 1988, ci se desfășoară încă sporadic, nesistematic. Astfel, nu se urmărește, așa cum ar trebui, nivelul consumului zilnic sau periodic pe apartament, scară și bloc, unii locatari încă mai utilizează aparate de sudură pentru lucrări particulare, folosesc instalații impro-

vizate de iluminat sau încălzire în balcoane, verande, subsoluri, magazii ori utilizează aparate (altele decât cele din rețeaua comercială) pentru pregătirea hranei – așa cum este cazul căminelor muncitorești pentru tineret ale TAGCM și IMEH. De asemenea, un control inopinat la blocurile de locuințe ale IAS Galați, din zona Tulucești, a scos la iveală instalații energofage improvizate, utilizate de numeroși locatari.

– Să înțelegem că e spiritul gospodăresc de economie a energiei electrice s-a stins la unii cetățeni?
– Nici vorba! Iată un singur exemplu. Locatarii scării IV, blocul „Olt”, au înlocuit ușa de acces pe acoperiș cu o alta confecționată din sticlă, utilizându-se astfel mai bine lumina naturală. Și ura ar putea continua. Nu este greu să curățăm, atunci când trebuie, luminatoarele, să ștergem de praf, de văr burcile de iluminat de pe casa scării, să înlocuim consumatorii de putere mai mare cu alții mai economici...

– Problema automatelor de scară, care pot conduce la reducerea consumului energetic cu circa două treimi, se pare că a rămas încă nerezolvată.

– Din cele aproape 1.800 de scări ale blocurilor municipiului Galați, aproape 500 sunt prevăzute cu întrerupătoare automate. Costul relativ ridicat, inerția unor conducători de asociații de locatari, calitatea uneori necorespunzătoare a execuției și montajului automatelor (la Asociația 187, automatele de scară montate de curând nu au funcționat decât câteva zile!) au contribuit la încetinirea acțiunii.

– De la risipitori de energie electrică la consumatori frauduloși nu e decât un pas...
– E drept, mai sus și din acestia, nu mulți, însă pe care comisiile întreprinderii noastre i-au depistat. Între ei se detașează Doina Szendrei, Strada Dumbrava Roșie nr. 9, care a consumat fraudulos 7.770 KW/h, și anume consumul mediu anual a 14 locatari și alții,

pentru care s-au aplicat sancțiunile de rigoare, conform legii.

Așadar, economisirea energiei electrice este o problemă ce privește pe fiecare dintre noi. Pentru aceasta este necesar să se aplice noi și noi modalități de economisire, de utilizare rațională, corespunzător nivelurilor de consum aprobate, să se implice mai mult fiecare locatar în lărga acțiune de bună gospodărire rațională, judicioasă a consumului de energie electrică.

Este o datorie a noastră, a tuturor.

Marion MUSAT
Viața nouă, jud. Galați, nr. 13141 din 1989

Pentru îmbutelierea produsului „aracet” Întreprinderea Chimică „Victoria” din Târgoviște folosea sticle tip Omnia fabricate de Întreprinderea de Sticlărie București. Livrarea către comerț a produsului se făcea în cele mai bune condiții, deoarece Întreprinderea Victoria dispune și de capacele necesare care asigură păstrarea în condiții de bună calitate a produsului pe timp îndelungat.

De un timp însă Victoria primește pentru îmbutelierea aracetului borcane de un litru pentru care sunt necesare capace speciale, din tablă, și care au ca destinație uzuală ambalarea produselor alimentare. Surprinzător este faptul că centrala de profil din București a reorientat aprovizionarea cu ambalaj a întreprinderii din Târgoviște de la București la... Baia Mare! După câte se știe, titulară de plan este chiar centrala tutelară care prin acest procedeu, cel puțin curios, face să se modifice cheltuielile pentru transport, dar nu spre o scădere a acestora, ci spre creșterea accentuată a lor. Calculul exact al acestor valori îl lăsam în seama specialiștilor, dar chiar și fără cifre se vede că se poate de clar că este mai mult decât recomandabil ca Întreprinderea Chimică Victoria să se aprovizioneze cu ambalaje de la zeci, și nu de la sute de kilometri distanță.

Gavrilă INOAN
Știința Tineretului, nr. 12383 din 1989

vremea

Vremea a fost în general instabilă, cu cerul temporar noros. Precipitații, în special sub formă de ploaie, s-au semnalat în primele zile pe arii relativ restrânse, frecvența lor fiind mai mare în regiunile din sudul țării. Izolat, ploile au avut și caracter de averse, iar în zonele deluroase cantitățile de apă, pe alocuri, au atins și depășit 15 litri pe metrul pătrat în 24 de ore.

La munte a nins ușor și, trecător, zăpada a fost viscolită. Vântul a suflat moderat, cu intensificări în sud-vestul și estul țării, cu viteze de până la 55-60 kilometri la oră. Temperatura aerului a continuat să scadă, încăt minimele nocturne s-au situat între -2 și +8 grade, izolat mai scăzute în depresiuni, iar maximele diurne, în general, între 2 și 12 grade.

În București, vremea a fost în general instabilă, cu cerul mai mult noros. Temporar a plouat. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile minime au fost cuprinse între +2 și +5 grade, iar cele maxime, între +6 și +9 grade.

amintiri

„Cashcaval extra”, produs pentru export, ambalat exclusiv pentru Comturist Bucharest

Cursul calculat de Banca Națională a Republicii Socialiste România

Cursul în lei	Oficial	Necomercial	Comercial
1 dolar SUA	4,07	8,98	14,58
1 liră sterlină	7,18	14,78	25,74
1 dolar australian	3,38	6,26	12,10
100 șilingi austrieci	31,83	70,11	114,12
100 franci belg-luxemburg	10,65	23,50	38,18
1 dolar canadian	3,40	6,86	12,20
100 coroane daneze	57,49	126,84	206,07
100 franci elvețieni	262,54	579,26	941,14
100 mărci finlandeze	95,47	205,20	342,13
100 franci francezi	65,59	144,72	235,13
100 mărci RFG	224,00	493,29	802,97
100 rupii indiene	26,80	59,12	96,06
1 liră irlandeză	5,96	13,14	21,35
1 shekel nou israelian	2,27	5,00	8,13
1.000 lire italiene	3,04	6,70	10,89
10.000 de dinari iugoslavi	5,99	13,21	21,46
100 yeni japonezi	3,23	6,25	11,59
100 coroane norvegiene	61,13	134,88	219,13
100 guldeni olandezi	198,32	437,57	710,93
100 escudos portughezi	2,70	5,97	9,69
100 pesetas spaniole	3,56	7,40	12,76
100 coroane suedeze	64,95	140,65	232,83
1.000 lire turcești	2,11	4,66	7,57